

*Kateřina Břilá*

## **PROSTORY PRO INOVATIVNÍ PODNIKÁNÍ**

### **INNOVATIVE BUSINESS PLACES**

#### **Abstract**

South Moravia innovative centre supports birth and development of firms, science and research and students having bright ideas. It provides them with financial support, counseling, contacts and places. The centre is one of the main project compilers supporting innovative business in the Czech republic. These projects are covered from the state budget and from European Union Structural funds. The main aim of South Moravia innovative centre is to become the leading provider of support for beginning innovative firms in Europe. Its activities are coordinated by the basic dokument called Regional innovative strategy of South Moravia region aiming to achieve European Union goal given by European committee in Lisbon 2000 and saying that Europe is supposed to be the most dynamical word economy by the end of 2010.

#### **Úvod**

Jihomoravský kraj je jedním z nejperspektivnějších regionů v zemi s dobrou strukturou lidských zdrojů, fungujícím institucionálním zázemím i podnikatelskou sférou. Jako první v České republice přišel před dvěma lety s ucelenou koncepcí pro rozvoj inovačního podnikání. Na základě kvalitní spolupráce a koordinace všech regionálních partnerů tak vznikl základ pro přípravu a realizaci řady rozvojových opatření a projektů. Klíčem ke zlepšení provázání profesní přípravy mládeže s potřebami trhu práce je podpora inovativních malých a středních podniků, které se orientují na zavádění nových a lepších výrobků a služeb a zavádění nových procesů.

#### **Jihomoravské inovační centrum (JIC)**

Toto centrum podporuje vznik a rozvoj inovačních firem, vědu a výzkum a studenty s nápady. Zajišťuje pro ně finanční prostředky, poradenství, kontakty a prostory. Centrum je jedním z hlavních zpracovatelů projektů podporujících inovační podnikání v České republice. Jedná se o projekty financované ze zdrojů státního rozpočtu a Strukturálních fondů Evropské unie. Hlavním cílem JIC je stát se předním poskytovatelem podpory začínajícím inovativním firmám v Evropě. Aktivita JIC se řídí základním dokumentem, kterým je Regionální inovační strategie jihomoravského kraje, který je nedílnou součástí evropského hospodářského prostoru a jako takový si vzal za své přispět k naplnění ambiciózního cíle Evropské unie, který byl stanoven na summitu Evropské rady v Lisabonu 2000 a podle něhož se má Evropa stát do roku 2010 nejdynamičtěji se rozvíjenou světovou ekonomikou.

Jihomoravské inovační centrum (JIC) je významnou organizací k podpoře inovačního podnikání v České republice. JIC vzniklo v roce 2003 jako zájmové sdružení právnických osob. Členy sdružení jsou Jihomoravský kraj, statutární město Brno, Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně, Mendelova zemědělská a lesnická univerzita v Brně a Veterinární a farmaceutická univerzita Brno.[2]

---

<sup>1</sup> Břilá Kateřina, Ing., VUT Brno, fakulta stavební, Ústav Ekonomiky a řízení, Rybkova1, 602 00, Brno, Česká republika

Za dobu svého fungování pomohlo vzniknout čtyřiceti firmám, z nichž dvanáct funguje již samostatně a vytvořilo se 300 nových pracovních míst.

Nové firmy zaevidovaly:

- 22 patentů
- 24 užitečných vzorů
- 10 průmyslových vzorů
- 11 ochranných známek

Projekt podpory inovačního podnikání získal první místo prestižní soutěži „Evropské ceny za podnikání 2007“ v kategorii „Cena za podporu podnikání“.

Hlavním cílem JIC je stát se předním poskytovatelem podpory začínajícím inovativním firmám v Evropě.

### Prostory pro realizaci projektu

Prostory poskytuje Technologický inkubátor VUT, který je určen zejména pro začínající inovativní firmy, kterým nabízí chráněné prostředí. Firmy mají zvýhodněné nájemné, mohou využívat kancelářské služby a také poradenství ohledně financování, sestavování podnikatelského plánu, marketingu, rozvoje firmy apod. Technologický inkubátor VUT byl otevřen v září 2003, jako součást areálu VUT v Brně pod Palackého vrchem. Má k dispozici celkem 1,200 m<sup>2</sup>, z čehož přes 810 m<sup>2</sup> je plocha využitelná k pronájmu. Zbytek tvoří ostatní prostory, jako jsou zasedací místnost, technické, kancelářské a sociální zázemí apod.



Obr. 1: Budova Technologického inkubátoru VUT

Nové prostory pro začínající inovativní firmy vznikají díky projektu biotechnologický inkubátor INBIT. Tento inkubátor bude stát v prostorách univerzitního kampusu Masarykovy univerzity v Brně-Bohunicích a nabídne 3,000 m<sup>2</sup> inkubačních ploch pro zhruba třicet začínajících biotechnologických firem, které by měly vytvořit až 200 pracovních míst.



Obr. 2: Biotechnologický inkubátor INBIT

Další prostory nabízí Technologický inkubátor II, který byl slavnostně otevřen na jaře 2008. Inkubátor je určen pro začínající inovativní firmy v ideálním případě s vazbou na výzkum nebo univerzity v regionu jižní Moravy.[2]



Obr. 3: Technologický inkubátor II.

### **Smysl inkubátorů**

Smyslem je koncentrovat na jednom místě několik nástrojů podpory začínajícím podnikatelům v počáteční fázi existence jejich firmy včetně možnosti zvýhodněného nájmu do doby, než se jim podaří podnikatelský záměr naplno zrealizovat a postavit firmu na vlastní nohy. Pokud podnikatel splní vstupní kritéria, může se stát nájemníkem v inkubátoru. Nájem v inkubátoru je dotovaný. Firma může využívat služeb inkubátoru po omezenou dobu, typicky tří let. Výhodou inkubátoru je koncentrace služeb a podpůrných aktivit na jednom místě.

Firma žádající o vstup do Technologického inkubátoru musí splňovat základní předpoklady. Jedním ze zásadních kritérií pro umístění firmy v inkubátoru je skutečnost, že firma hodlá přinést na trh něco nového. Její podnikatelský záměr musí mít v sobě inovační potenciál – novou technologii, patent, know-how apod. Základní podmínka je nová inovativní technologie s uplatněním v komerční sféře.

JIC poskytuje firmám umístěným v Technologickém inkubátoru VUT informace o dotačních programech vlády České republiky a Evropské unie. Malé a střední firmy mohou díky dotačním programům získat potřebné finance pro svůj rozvoj.

Malé a střední podniky mají možnost čerpat dotace na: Technologie, biotechnologie, nemovitosti, nehmotný majetek a patenty, výzkum a vývoj, vzdělávání zaměstnanců, podpora exportu, poradenství, ochrana životního prostředí.[1]

### **Regionální inovační strategie**

Aktivity JIC se řídí základním dokumentem, kterým je Regionální inovační strategie jihomoravského kraje (RIS), podporu inovací a inovačního podnikání obsahuje také Strategie města Brna.

Zaměření regionální politiky na technologický rozvoj, vědu a výzkum a zejména inovace není samoúčelné. Jihomoravský kraj je nedílnou součástí evropského hospodářského prostoru a jako takový si vzal za své přispět k naplnění ambiciózního cíle Evropské unie, který byl stanoven na summitu Evropské rady v Lisabonu 2000 a podle něhož se má Evropa stát do roku 2010 nejdynamičtěji se rozvíjenou světovou ekonomikou.

Podle Národního rozvojového plánu je vzhledem k otevřenosti české ekonomiky pro Českou republiku důležité dosáhnout kvalitativních měn v ekonomice. Transformace a strukturální reformy musí být spojeny s podporou moderních trendů v ekonomice.

Kvalitativní změny a modernizace ekonomiky jsou nutnou podmínkou zvýšení konkurenceschopnosti ČR.

Jihomoravský kraj patří v rámci ČR k vyspělejším regionům, přesto se ale stále potýká s různými ekonomickými problémy. Patří mezi ně nezaměstnanost a zánik velkých podniků, které ukončily svoji činnost v minulých letech. V jihomoravském kraji je dostupná základna vysokoškolských studentů a pracovníků ve výzkumu. Příznivá je taky struktura těchto studentů a pracovníků, která je zaměřena na biologické a technické obory. Za slabinu lze považovat nerovnováhu mezi praktickou orientací profesní přípravy mládeže a potřebami trhu práce a malou spoluprací akademické sféry s komerčními firmami. Klíčem ke zlepšení situace je podpora inovativních malých a středních podniků, které se orientují na zavádění nových a lepších výrobků a služeb a zavádění nových procesů.

Definice inovací vychází z Evropské komise: „Inovace je obnova a rozšíření škály výrobků a služeb a s nimi spojených trhů, vytvoření nových metod výroby, dodávek a distribuce, zavedení změn řízení, organizace práce, pracovních podmínek a kvalifikace pracovní síly.“[4]

## **Další strategie**

Strategie nadřazené regionální inovační strategii jsou především strategie inovací Evropské unie, Národní rozvojový plán, Strategie hospodářského růstu, Národní inovační strategie, Národní inovační politika, Koncepce podpory malých a středních podniků.

## ***Strategie inovací Evropské unie***

V roce 2000 přijala Evropská rada lisabonskou strategii, která byla formulována takto: „Unie se má stát nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností“. Lisabonské zasedání vytyčilo devět směrů, kterými se má ubírat:

1. Informační společnost pro všechny
2. Vytvoření evropského výzkumného prostoru
3. Odstranění překážek pro podnikání, zejména pro malé a střední podniky
4. Ekonomická reforma spojená s dokončováním vnitřního trhu
5. Vytvoření integrovaných finančních trhů
6. Lepší koordinace makroekonomických politik
7. Aktivní politika zaměstnanosti
8. Modernizace evropského sociálního modelu
9. Udržitelný rozvoj a kvalita života

Zásadní je přitom závazek členských států EU zvyšovat výdaje na výzkum, vývoj a inovace k hranici 3% HDP. V současné době se tento výdaj pohybuje kolem 2% HDP. Podíl soukromých a veřejných investic na tomto výdaji by měl být 2:1.

## ***Národní rozvojový plán***

Představuje základní strategický dokument, jehož smyslem je zajistit získání co největšího objemu prostředků ze strukturálních fondů a z Fondu soudržnosti EU. Globálním cílem NRP je udržitelný rozvoj založený na konkurenceschopnosti. Takto definovaný cíl v sobě zahrnuje dosažení ekonomického růstu rychlejšího než je průměr zemí EU, zlepšení konkurenčního postavení ČR v EU a urychlení kvalitativních změn v ekonomice.

## ***Strategie hospodářského růstu***

Je dokumentem, který řeší zapojení podpory hospodářského růstu jako celku a nastínění podpory inovací ze strany státu je jeho nedílnou součástí. Dokument je spíše na obecné úrovni a konkrétní opatření najdeme spíše v Národní inovační politice. Pro podporu inovací v ČR je důležitý fakt, že v tomto dokumentu určuje vláda inovace, vědu a výzkum jako jednu ze svých priorit a že plánovaný hospodářský růst je do velké míry postaven na inovacích.

## ***Národní inovační strategie***

Sjednocuje základní odborné pojmy v oblasti inovací, zabývá se inovacemi v EU, analyzuje inovační prostředí v ČR, hovoří o strategických záměrech a navrhuje opatření. Strategie popisuje silné a slabé stránky inovačního prostředí České republiky a navrhuje opatření, která by měla vést k podpoře inovací. Podle Evropského inovačního zpravodaje patří k našim nejzávažnějším nedostatkům v této oblasti následující jevy:

- varovně nízký počet patentových přihlášek (3x méně než ve Slovinsku, 8x méně než ve Finsku, 13x méně než v USA)
- velmi nízký počet inovativních firem
- malý objem předstartovního financování, tedy podpora první fáze vzniku spin-off firem

## ***Národní inovační politika***

Patřila v roce 2004 mezi nejvyšší státní priority. Vláda také uložila místopředsedovi vlády do konce roku 2004 předložit návrh Národní inovační politiky a do roku 2005 předložit návrh legislativních změn pro oblast investic. Tato politika je rozpracováním opatření NIS do úrovně konkrétních kroků. Tato vize bude realizována prostřednictvím čtyř strategických cílů:

1. posílit výzkum a vývoj jako zdroj inovací
2. vytvořit funkční partnerství veřejného a soukromého sektoru
3. zajistit lidské zdroje pro inovace
4. zefektivnit výkon státní správy ve výzkumu, vývoji a inovacích

## ***Koncepce podpory malých a středních podniků***

Vymezuje jeden dlouhodobý a několik střednědobých cílů podpory MSP. Dlouhodobým cílem je zejména to, aby MSP přispívaly ke zvyšování výkonnosti a konkurenceschopnosti hospodářství. Mezi střednědobé cíle patří vytváření podmínek stimulačních podnikání, zlepšení možností využívání zdrojů EU a rozvoj lidských zdrojů orientovaných na technické vzdělávání, spolupráci podnikatelů s VŠ a výzkumnými institucemi.[5]

## **Financování**

Správné využití přímých investic patří k významným hybným silám rozvoje regionálních ekonomik na celém světě. V posledních několika letech jsme zaznamenali růst přílivu přímých investic do Jihomoravského kraje. Samotné město Brno se v současnosti stává pro investice do vyspělých technologií velmi zajímavým cílem, protože disponuje dostupnou kvalifikovanou pracovní silou, kvalitními podnikatelskými službami a vyspělou vědecko-

technickou základnou. V současné době je nabídka pro investory pokryta několika rozvojovými plochami:

Stávající průmyslové parky:

- Brněnská průmyslová zóna – Černovická terasa (179 ha), z toho CTPark Brno (37 ha)
- CTPark Modřice (40 ha)

Technologický park

- Český technologický park

Připravované rozvojové plochy:

- Jižní centrum (100 ha)
- Univerzitní kampus Bohunice (35 ha)
- Centrum technologických inovací KUŘIM (40 ha)

Podle statistik o oznámených projektech se od roku 1993 realizovala desetina všech investičních záměrů právě v Jihomoravském kraji. Ve srovnání s ostatními kraji ČR tak v tomto ohledu patří jižní Moravě 3. místo a stejnou pozici zaujímá i v počtu nově vzniklých pracovních míst, celkem jich během dvanácti let bylo vytvořeno cca osm tisíc.

Nejvíce investorů, ať už výrobních nebo z oblasti strategických služeb, kteří projeví o region zájem, přišlo tradičně z Německa. Hned za nimi jsou společnosti z USA, Velké Británie a Japonska.[1]

*Tab.1: Oznámené projekty od roku 1993 do roku 2006*

| Kraj                | Investice (mil. CZK) | Počet pracovních míst | Počet projektů |
|---------------------|----------------------|-----------------------|----------------|
| Ústecký             | 66 400               | 13 500                | 87             |
| Středočeský         | 102 800              | 20 100                | 82             |
| <b>Jihomoravský</b> | <b>25 800</b>        | <b>12 600</b>         | <b>74</b>      |
| Moravskoslezský     | 21 000               | 9 300                 | 53             |
| Plzeňský            | 19 500               | 6 500                 | 33             |
| Olomoucký           | 39 200               | 8 000                 | 30             |
| Hl.m. Praha         | 18 300               | 7 200                 | 30             |
| Královéhradecký     | 20 800               | 7 000                 | 28             |
| Liberecký           | 18 700               | 3 700                 | 24             |
| Zlínský             | 14 300               | 3 000                 | 23             |
| Vysočina            | 27 500               | 5 800                 | 22             |
| Pardubický          | 26 000               | 8 600                 | 21             |
| Jihočeský           | 8 500                | 2 600                 | 17             |
| Karlovarský         | 5 600                | 800                   | 6              |
| <b>Celkem</b>       | <b>414 700</b>       | <b>109 200</b>        | <b>516</b>     |

*Zdroj: Regionální strategie Jihomoravského kraje*

Na základě vzdělanostního potenciálu regionu a dobrých zkušeností s kvalifikovanou pracovní silou se zde velké množství nadnárodních společností rozhodlo zřídit svá výzkumná a vývojová centra. Příklady těchto společností:

BMT (výzkum, vývoj a výroba zdravotnické a laboratorní techniky), Control Techniques (návrhy a výroba elektrických regulátorů pro elektrické motory), FEI Czech Republic (vývoj a montáž elektronových mikroskopů), Flextronics Design (design elektronických systémů), Grisoft (vývoj softwarových aplikací), Honeywell (řešení pro automatizační a řídicí techniky v budovách pro spalování, vývoj čidel a zabezpečovacích požárních systémů,...), IBM, Siemens,...

Většina uvedených společností aktivně spolupracuje s Vysokým učením technickým.

Příkladem domácích investorů z „tradičních“ odvětví jsou společnosti Tescan (výrobce mikroskopů), Blata (výrobce minibiků), atd. .

Jedním z důvodů zvýšeného zájmu některých investorů může být i postupný odklon jejich pozornosti od Prahy, která se stává po všech stránkách příliš drahou a Brno jako druhé město ČR získává na atraktivitě.

*Tab.2: Lokalizační faktory jednotlivých měst v ČR*

| Město          | Pracovní síla (tis. osob) | Univerzitní technické vzdělání | Mezinárodní letiště | Dálnice    | Průmyslová zóna | Dostupnost pracovní síly |
|----------------|---------------------------|--------------------------------|---------------------|------------|-----------------|--------------------------|
| Praha          | 519                       | ano                            | ano                 | ano        | ne              | ne                       |
| <b>Brno</b>    | <b>200</b>                | <b>ano</b>                     | <b>ano</b>          | <b>ano</b> | <b>ano</b>      | <b>ano</b>               |
| Ostrava        | 135                       | ano                            | ano                 | ne         | ano             | ano                      |
| Plzeň          | 108                       | ano                            | ne                  | ano        | ano             | ano                      |
| Olomouc        | 77                        | ne                             | ne                  | ano        | ne              | ano                      |
| Liberec        | 48                        | ano                            | ne                  | ne         | ano             | ano                      |
| Č. Budějovice  | 66                        | ne                             | ne                  | ne         | ano             | ne                       |
| Hradec Králové | 57                        | ne                             | ne                  | ne         | ne              | ano                      |
| Ústí nad Labem | 42                        | ano                            | ne                  | ne         | ne              | ne                       |
| Pardubice      | 56                        | ano                            | ano                 | ne         | ano             | ano                      |

*Zdroj: Oficiální webové stránky Jihomoravského inovačního centra*

## Závěr

Potřeby inovativních firem:

Poptávány jsou především finanční prostředky na rozjezd projektu a další rozvoj. Poradenství o oblasti ochrany duševního vlastnictví. V neposlední řadě potřebují firmy spolupracovat s vysokými školami, zapojit studenty do projektů a “vychovávat“ je pro další fungování ve firmě. Začínající firmy musí mít především prostory se standardní infrastrukturou a přístupem ke sdíleným službám. Nutné jsou také kontakty na obchodní partnery a odběratele, firma poté, co vyrobí nový produkt, potřebuje využít existující síť a kontakty. Je třeba také vhodné definice strategie pro oslovení cílové skupiny a možnost konzultace s někým, kdo má odborné zkušenosti a pomůže rozebrat aktuální problémy a poradit varianty řešení.

Základním kamenem pro rozvoj inovačního prostředí je dostatečné vysokoškolské zázemí regionu. Je velmi významný počet studentů postgraduálního studia, kteří se přímo podílejí na vědě a výzkumu.

Brno má veškeré předpoklady, dobrou úroveň vysoké školství a obrovskou průmyslovou tradici a nyní se z něj stává centrum progresivních firem, které lákají jak místní tak mezinárodní investory. Nabralo správný směr, kam by mělo v budoucnu směřovat, protože budoucnost úspěšného města stojí na podnicích, které umějí reagovat na příležitosti trhu. Technologické parky dávají těmto podnikům možnost vzniknout a dále úspěšně fungovat na trhu. V současném konkurenčním prostředí je prostor právě pro inovativní podniky a Brno na to pružně a velmi dobře reaguje.

## Literatura

- [1] [www.aipcr.cz](http://www.aipcr.cz) – oficiální webové stránky Asociace inovačního podnikání v ČR
- [2] [www.jic.cz](http://www.jic.cz) – oficiální webové stránky Jihomoravské inovační centrum
- [3] Miroslav Synek a kol., *Ekonomika a řízení podniku* (VŠE, Praha, 1997)
- [4] *Regionální inovační strategie Jihomoravského kraje – verze II*
- [5] *Strategie pro Brno, schválena ZMB 26.6.2007*

## Seznam zkratk

JIC – Jihomoravské inovační centrum  
RIS – Regionální inovační strategie  
NRP – Národní rozvojový plán  
NIS – Národní inovační strategie  
MSP – Malé a střední podniky  
CTPark – Central Trade Park